

valo z delom svoje organizacije, ki je v marsičem mogla služiti za vzgled. V toliko bolj je iznenadil dogodek na učiteljskem kongresu in daje povod, da se natančneje prouči, kaj je zmešalo dobro razpoloženje med učiteljskim stvom in dovedlo do tega, da so zapustile na dan, ko se je proslavljalo edinstvo vsega jugoslovenskega učiteljstva, tri sekcije jubilejnega kongresa in odrekle sodelovanje pri volitvah novega odbora, ki bi moral voditi in reprezentirati vse jugoslovensko učiteljstvo.

Tolažilno je reči, da niso to nikaka spreminjena razumevanja z ozirom na samo idejo, ki je združila učiteljstvo v zajednico. Na kongresu samem se je konstatiralo, da je prišlo do nesoglasja radi popolnoma osebnih vprašanj, ki so med učiteljstvom ustvarila težko atmosfero in nezajeljen trenutek, ko so ta osebna vprašanja potisnila v ozadje vse ostalo.

Po vsem tem, kar se je zgodilo, mora biti sedaj mnogim jasno, da bi moral biti jubilejni kongres, ki se ga je udeležilo nekaj tisoč članov, samo manifestacija najlepših čustev in kolektivnih zahtev, ki se tičejo šole in učiteljstva. Na takem kongresu se ne bi smelo niti dotikati tako perečih vprašanj, za katera se ve v naprej, da bodo dovedla do nesporazuma.

Ta vprašanja so: sprejem novih pravil in volitev novega odbora združenja (dasi ni mnilo niti leto dni od zadnjih volitev).

Dve najvažnejši vprašanji novih pravil, ki sta povzročili dvojno stališče, sta: volitev odbora po proporciji in vprašanje razdelitve po sekcijah.

Od 13.000 članov, kolikor jih ima učiteljska organizacija, jih pripada okoli 7000 beograjski sekciji, ki je potemtakem številno močnejša nego vse ostale sekcije skupaj. Resnica je, da nova pravila ne predvidevajo volitev odbora združenja proporcionalno po sekcijah, marveč po listah, ki morajo biti sestavljene za vse sekcije; ampak kakor hitro je vnesen v združenje tak duh, da se računata na zmago s pomočjo najmočnejše sekcije, je jasno, da tudi ta sistem ni odpravil sporov med sekcijami in tudi problem združenja ni s tem rešen.

Formalno imajo nekateri člani beograjske sekcije prav, ko pravijo: Naša sekcija je številno močnejša nego vse ostale skupaj in zato ne moremo trpeti, da nam oni, ki so številno šibkejši, vsiljuje odbor.

Nesporno pa je dejstvo, da ni naše združenje osnovano na nekakem številčnem sorazmerju sedanjih sekcij, ki so kot take ostanki preteklosti, marveč na širokem pojmovanju naše narodne misli, ki je bilo prežeto z ljubeznijo in navdušenjem prvih ustanoviteljev in voditeljev našega združenja. Popolnoma razumljivo je, da bi, če bi beograjska sekcija zasnovala svoje pravice glede volitev odbora izključno na podlagi svoje številčne premoči in ne oziraje se na razpoloženje ostalih sekcij, iste ravno tako mogle reči, da tudi one ne pristanejo na to, da se jih v združenju majorizira.

Zato tudi grešijo oni, ki računajo na čisto tehničen številčni uspeh, a ne na ono čustveno, ki je združilo učiteljstvo v to zajednico. V tem je ključ vsega problema.

Kdor natančneje pozna ljudi in razmere, uvidi takoj, da je ta proporcionalni sistem v pravilih v glavnem rezultat osebnih načrtov, ki je imel v naprej določen cilj poedinca, kateri so s pomočjo tega računali na osebni uspeh.

Proporcionalni sistem je pomiril vse struje v beograjski sekciji, ki so težile za tem, da pridejo v odbor in da imajo na ta način za seboj večino te sekcije gotove ambicije, ki so številčno najmočnejše ter da pridejo s pomočjo beograjske sekcije v odbor gotove osebnosti. To jih je v glavnem tudi združilo, da so nastopili vsi za listo, ki je bila rezultat tega sporazuma, in to brez obzira na razpoloženje učiteljstva ostalih sekcij.

Medtem so demantirali dogodki na kongresu točnost takih računov in pokazali, da se v zajednici ne more operirati s takimi metodami in da že sama zajednica zahteva onega, ki bi se s širokim pojmovanjem dvignil na višino pravega jugoslovenskega učitelja in katerega izvolitev bi bila rezultat nedeljenega zaupanja vseh, ali vsaj večine vseh sekcij, nikakor pa zmage številčno najmočnejše sekcije.

Dalč smo že od same misli, da bi ljudem, ki so izvoljeni v novi odbor, osporavali osebno veljavnost, ker oni spadajo nesporno v vrsto naših najboljših učiteljskih moči. Resnica pa je, da oni, ki želijo priti na čelo Udrženja jugoslovenskega učiteljstva, ne smejo snovati svojih načrtov na transakcijah samo v eni sekciji, pač pa morajo iskati daleko večjo podlago za svoje delo in biti inspirirani z mnogo širšim pojmovanjem učiteljskega problema.

Da je res tako, je najboljši dokaz v tem, da je prejšnje delo, inspirirano po tem čustvovanju in pojmovanju, uspelo združiti učiteljstvo, medtem, ko je nasprotnemu delu uspelo učiteljstvo razdružiti.

Obleke kemično čisti, barva, plišta in lika tovarna JOS. REICH.

Splošne vesti.

6. september 1930.

V soboto, ob svitu zore, je počila na strelišču v Bazovici salva 56 italijanskih miličnikov in padli so 4 zvesti sinovi slovenskih mater, ki so bili dan poprej v tržaškem procesu obsojeni na smrt.

Ferdinand Bidovec, 22 let, trgovec v Trstu; Franc Marušič, 24 let, trgovski pomočnik v Trstu; Zvonimir Miloš, 27 let, trgovski pomočnik v Trstu in Franc Valenčič, 33 let, prokurist v Trstu.

— **Uradniški zakon.** »Slovenec« poroča iz svojih virov, da je strokovna komisija, ki izdeluje uradniški zakon, končala svoje delo. Zakon bo predložen ministrskemu svetu. Zakon se v mnogih stvareh razlikuje od dosedanjega. Z njim se bodo ukinitile stopnje in skupine. Uradnikom se bodo prožili mnogi beneficiani pri napredovanju.

— **Učni načrt za osemrazredne narodne šole.** Dne 20. sept. prične Glavni Prosvetni Svet v Beogradu v obravnavo novega učnega načrta, ki ga je imela v maju let. leta že v razpravi posebna komisija in tudi Glavni Prosvetni Svet. Učni načrt je izdelan na osnovah principa delovne šole.

— **Sprejem polkovne zastave 40. pp.** Poverjeništvu UJU sta zastopala pri slavnostnem sprejemu polkovne zastave v Ljubljani pov. tov. Skulj Andrej in strok. tajnik Josip Kobal, kar je izpuščeno v dnevnem časopisu. Enako sta ona zastopala poverjeništvu pri Cankarjevi proslavi na Vrhniki.

— **Risarski tečaj v Ljubljani.** Vsem udeležencem sporočamo, da je banska uprava v Zagrebu črtala že dovoljeno podporo tovarišem Kusu, Zajcu in Zalarju.

— **Učiteljska društva,** ki za lansko poslovno leto še niso v celoti poravnala svojih obveznosti napram glavni upravi, naprošam, da store to najkasneje do 30. septembra t. l. in nakažejo zaostanke s prispevki za september vred glavni blagajni. V nasprotnem slučaju bo treba izvajati sklep letošnje pokrajinske skupščine v Novem mestu, ki zahteva 1% zamudnih obresti od dneva zapadlosti plačila in po 3 mesecih ukinitev pošiljanja stanovskih listov (julij, avgust, september). Še enkrat prosim. — **Rado Grum,** glavni blagajnik.

— **Zahvala Nj. Vel. kralja za vdanostni brzojav.** Predsednik Učit. Fer. Sav. (U. F. S.) tov. Mrovljč Slavko je prejel od Nj. Vel. kralja zahvalo za vdanostni brzojav, ki je bil poslan s I. kongresa U. F. S. 29. julija iz Velike Luke.

— **Umetniška Matica** sporoča svojim članom, da bodo prejeli letos edicije že pred Božičem. Obe sliki slikarja Ivana Kosa ter monografija slikarjev bratov Vidmarjev bodo nadvse zadovoljile ljubitelje naše upodabljalne umetnosti. Rok za priglasitev novih članov je do 30. t. m. Vse člane pa, ki še niso poravnali svojih obveznosti, prosimo, da to store sigurno do tega termina. Tudi vse poverjenike prosimo, da do tega časa zaključijo s pridobivanjem članstva, da pošljejo bloke in članarino za vse člane. Vse pa, ki se zanimajo za umetnost, opozarjamo na izredno ugodnost, ki jo nudi Umetniška Matica. Za letnih 24—Din 2 slike ter ena monografija! Priglasite se za člane — ker bomo izdali te toliko edicij, kolikor se bo prijavilo članov do 30. septembra. — Odbor Umetniške Matice v Ljubljani.

— **Edina slovenska osnovnošolska učna knjiga iz prirodoslovja** je knjiga »Prirodne sile in njihove uporabe«, ki jo je sestavil P. Flerš. Razen preprostega in metodično prav posrečeno obravnavanega, bogato ilustriranega gradiva, ki služi tako učitelju za obravnavo, kakor učencem za ponavljanje, obsega knjiga tudi strokovno, pa poljudno obdelano in s preprostimi diagrami pojasnjen »radio«, ki postaja vedno bolj neobhodna uporaba elektrike v človeški omiki. — Knjigo, ki se lahko kosa s podobnimi deli drugih književnosti, začetkom šolskega leta prav toplo priporočamo. Po ceni in priporočilu Glavnega prosvetnega sveta jo je odobrilo tudi ministrstvo prosvete kot učbenik za prirodoslovje v višjih razredih osnovnih šol. Izšla je v Učiteljski tiskarni, dobiva pa se za ceno 16 Din po vseh knjigarnah.

— **Članom in članicam belokranjskega učit. društva** Ker vem, da že vsi cenjeni tovariši in tovarišice pridno vršite dolžnosti, ki vam jih nalaga šola, bi vas prosila, da izpolnite še dolžnosti, ki jih imate kot člani BUD. Blagajna je še vedno v kritičnih momentih, a reši jo lahko vsak izmed vas le, ako čimprej poravnava svoj dolg. Zlasti prosim one cenj. tovarišice, ki niso vplačali niti dinarja še za članarino l. 1929/30., da pohite s plačilom, sicer bo moral »Učit. Tovariš« prinesiti njihova imena! Skoraj dokažite, da apel na vašo zavednost ni bil brez uspeha! — **Korenova, t. č. blagaj. BUD.**

— **Učiteljstvo iz sreza Dolnja Lendava** prosim, da pristopi v čimvečjem številu k Slov. Šol. Matici in mi pošlje članarino Din 30 vsaj do 20. t. m. **C. Drekonja, Turnišče.**

— **Poziv Jugoslovenske lutkarske zveze v Ljubljani.** Pripravljali odbor Jugoslovenske lutkarske zveze poziva vsa društva, posameznike — ljubitelje lutk in lutkovne umetnosti, da se takoj prijavijo na naslov (Jugoslovenska lutkarska zveza, Boris Orel, Jugobanka, Ljubljana). To je v interesu društev in posameznikov, ki posedujejo lutkovna gledališča, in pa v interesu definitivne organizacije zveze. — **Prosimo vse liste,** da kratko notico poznatisve v svojem uglednem dnevniku ali časopisu.

— **Kern Ivan,** šolski upravitelj v pokoju, 75letnik. V mirnem Vojniku uživa g. Ivan Kern, šolski upravitelj v pokoju, svoj zasluženi pokoj. Prvotno je nameraval ostati v Trbovljah po upokojitvi, a njegova želja se ni uresničila, čeprav je učil in vzgajal 43 let v Trbovljah, čeprav je pustil mladost in moč v Trbovljah. A kljub temu se mu je Vojnik kmalu priljubil. 19. avgusta 1930. je bilo 75 let odkar je zagledal tov. Ivan Kern, šolski upravitelj v pok., luč sveta pod kmetsko slamnato streho. Tudi tukaj veljajo besede našega goriškega slavčka: Kar mož nebesa so poslala, da večnih nas otmo grobov, vse mati kmetska je zibala, iz kmetskih so izšli domov! — Rojen je bil torej 19. avgusta 1855. leta v Zejah v kamniškem okraju kot sin maselega kmeta. Stric, ki je bil cerkovnik pri Uresulinkah v Ljubljani, je dal talentiranega dečka študirati. Vse šole je naredil v Ljubljani, osnovno, 7 razredov gimnazije, 4. letnik učiteljskega in maturo z odliko. Po maturi je moral k vojakom v Trst. Tu je slučajno čital nekoč v kavarni v nemškem časopisu, da se išče več učiteljev za vojaško sirotišnico v Fischau pri dunajskem Novem mestu. Kompetiral je in tudi dobil mesto učitelja l. 1877. Tu se je seznanil s svojo prvo soprogo, hčerko že umrlega generalštabnega polkovnika pl. Löwenhelm in jo leta 1880. poročil. Nato je prošil za učiteljsko mesto na privatni dvo-razredni meščanski rudniški šoli in ga tudi dobil. Leta 1883. je postala ta šola javna in je bilo nadeučiteljevo mesto ponovno razpisano. Na migljaj tedanjega nadzornika gosp. Grossa je prošil za nadeučiteljsko mesto in tudi dobil. Oblesej se je šola pod njegovim spretnim vodstvom stalno razširjala in končno postala 8razredna deška in dekliška z deljenim vodstvom. 43 let je vzgajal in učil, vzgojil je 3 generacije in vse ga je rado imelo. Pri njem so bila vrata odprta za vsakogar, za vsakega je imel lepo besedo in nasvet. Bil je vseskozi zaveden Slovenec tudi v burnih časih pred in med vojno. Bil je vesten, vzor reda in discipline, takten in ljubezniv nadeučitelj in dober tovariš svojemu učiteljstvu. Leta 1916. mu je umrla prva žena, s katero je živel v najlepši harmoniji 36 let. Zapustila mu je dva sinova, katera je dobro vzgojil in preskrbel. Leta 1917. se je zaradi razmer ponovno poročil tudi z učiteljico Ireno Kern, roj. Kahl, z njo še nekaj let deloval na naši šoli in se po upokojitvi leta 1924. preselil v Vojnik, kjer preživlja jesen svojega življenja in uživa prezasluzeni pokoj po 47 letih prosvetnega dela za narod in državo. Ob njegovem današnjem jubileju kličemo tovariši in prijatelji: »Na mnogajš letala«

— **20letnico mature na mariborskem učiteljski tovariši:** Berglez Franc, Gobec Alojzij, Gselman Božidar, Ivanuš Robert, Koprivc Aleksander, Sušnik Mirko, Vauda Mirko, Velnar Josip in Zel Ivan. Dvakrat poprej že je priobčil naš stanovski list notico, s katero so bili vsi tovariši tega letnika vabljeni, da sporoče svoje želje glede časa in programa proslave, kateri notici pa sta rodila premoledno odziva. Zato je preostalo, da nam nagli tok časa še ne črta proslave 20letnice, edino tukajšnje vabilo k tej proslavi za dan 25. avgusta, kar je bilo priobčeno v »Učit. Tovariš« ter v vseh slovenskih dnevnikih časopisih. Tega dne so se zbrali prej navedeni tovariši okoli 9. ure predpoldne v Mariboru v hotelu »Pri orlu«, odkoder so proti poldnevu z avtobusom izleteli na Mariborski otok, kjer so mimogrede v svoji sredini pozdravili svojega nekdanjega, vedno iskreno tovariško jim naklonjenega vadniškega učitelja gosp. Ivanjšič Ludvika. Po obedu pa jih je nekdanji, večletni dijaški tovariš g. Šiker Alojzij, veleposelnik in župan pri Šmarjeti ob Pessnici povabil v svoj veliki in vzorni vinograd pri Sv. Urbanu. Proslavitelji so se spominjali lepih dijaških dni, svojih pokojnih profesorjev in tovarišev ter ugotovili, da je leta 1910. na mariborskem učiteljskem maturiralo skupno 35 tovarišev, od teh 24 Slovencev, od kojih že 8 krije mrzla gruda. Pozdravne razglednice so s podpismi vseh navzočih poslali vsem še živečim, a pri tej priliki odločnim svojim bivšim gg. profesorjem in od proslave izostalim tovarišem. Med proslavitelji so se radovali prisotnosti svojega nekdanjega razrednika, pravičnega in neustrašenega zaščitnika slovenskih učiteljskih moči, sedanjega ravnatelja g. Potočnika Mateja, imenovanega »očeta« tega letnika, kajti nikoli poprej in nikoli pozneje v bivši Avstriji ni na mariborskem učiteljskem maturiralo tako visoko število Slovencev, zato pa je in ostane v srcih teh abiturientov ter v zgodovini borbe za naše narodne pravice na tem učiteljskem izza dobe avstrijakantstva imenovani g. ravnatelj zapisan z najlepšimi in največičastnejšimi črkami. Istotako so proslavitelji predpoldne in popoldne v pozno noč imeli čast v svoji sredini obdržati vedno nam ljubelega in naklonjenega profesorja glasbe g. Družoviča Hinka. Prehitro so nam minule urice v divnem Podurbanu in kmalu smo se znašli na krasni terasi hotela »Orel« ter s te višine motrili ob polnozvezdnem nebu pozno v noč danes jugoslovenski Maribor, z vsemi srčnimi žilami in žilicami radujoč se, da se niso uresničile ob času naših dijaških let zadonele besede nemškega pesnika: »Lieber schwarzgebrannte

Trümmer — als ein windisch Maribor!« Ob neki popolnosti uri so se zbrani poslovili v kavarni »Astorija«, želeč si medsebojno zdravja in uspehov v svojem nadaljnjem težkem delovanju in si zaobljubili, še v večjem, polnem številu sniti se najpozneje ob 25. letnici.

OBLACILNICA ZA SLOVENIJO

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7

priporoča svojo bogato zalogo manufakturnega blaga prvovrstnih čeških, nemških in angleških tovarn. Državni nameščenci dobe blago tudi na obroke proti predložitvi legitimci.

Ferijalni Savez učiteljstva.

UČITELJSKI FERIJALNI SAVEZ.
I. KONGRES U. F. S.

Po ustanovnem občnem zboru l. 1928. v Mariboru, pri katerem so bila sprejeta pravila, se je vršil ob priliki letovanja jugoslovenskega fer. učiteljstva 29. julija v mestu Velaluki na otoku Korčula I. kongres naše nove, idealne organizacije ob polnoštevili udeležbi članstva.

Glavni poverjenik in ustanovitelj U. F. S. tov. Slavko Mrovljč je po pozdravljih zastopnikov sreskega načelstva Korčule, mestne občine Velaluka in skavtinj predlagal vdanostne brzojavke Nj. Vel. kralju, ministru prosvete g. Boži Maksimoviču, glavnemu odboru UJU in poverjeništvu UJU Beograd in Ljubljana. V svojem skrbnem in obširnem poročilu je podal historijat ferijalne ideje pri jugoslovenskem in češkoslovaškem učiteljstvu, pričeniši z l. 1922. V tem razdobju je jugoslovensko fer. učiteljstvo priredilo dve večji ekskurziji po naši državi, l. 1926. skupno s češkoslovaškimi tovariši ekskurzijo in manifestacijsko potovanje širom bratske CSR, v dveh velikih počitnicah letovanje na Bolu (otok Brač), pripravljene ekskurziji v Francijo in Bolgarijo se pa nista vršili iz tehničnih razlogov. Izmed glavnih uspehov je pa letošnje prvo letovanje v mestu Velaluka pod okriljem samostojnega U. F. S. Vse stroške za nabavo novih postelj, slamnjač in dr. je prevzel upravni odbor U. F. S. na svoje rame, ker ni prejel od nikoder nikake podpore. S prvo kolonijo U. F. S. je led prebit in uresničena dolgoletna želja jugoslovenskega fer. učiteljstva. (O uredbi kolonije sledi poročilo na drugem mestu!) Po tem poročilu, ki je bilo z velikim navdušenjem sprejeto, so sledila poročila banskih poverjenikov. Po poročilu revizijskega odbora, ki izkazuje za l. 1929./30. 1376 Din dohodkov in toliko izdatkov, je bil soglasno sprejet absolutorij z zahvalo glavnemu poverjeništvu za uspešno in idealno delo. Od državne oblasti potrjena pravila so bila brez izprememb soglasno sprejeta.

Izvoljen je bil sledeči upravni odbor: Glavni poverjenik in poverjenik Dravske banovine tov. Slavko Mrovljč, učitelj iz Slovenjgradca, za poverjenika Savske banovine tov. Plasaj Ivica, učitelj iz Prigorja pri Krapini, za Dunavsko banovino in Beograd z okolice tov. Atanacković Dragoljub, strokovni učitelj, za Drinsko in Vrbaško banovino tova. Banjanin Jelena, učiteljica v Doboju in za Moravsko in Vardarsko banovino tov. Vukašinović Jezdimir, strok. učitelj iz Kratova. V »Savezni sud« so bili izvoljeni tov. Mrovljč Slavko kot predsednik, kot član tov. Mutić Đorđe, kot tretji član pa banski poverjenik, kamor pripada toženi član.

Na predlog gl. pov. je bilo poleg drugih točk pravilnika sprejeto sledeče: Vsak član, ki želi letovati, plača 30—Din članarine, 100—Din je kolonijalni fond in vpisnina in 800—Din stan in hrana za 30 dni. Do 1. maja se vplača 130—Din, do 1. junija 500—Din, ostali znesek 300—Din vplača vsak ob prihodu v kolonijo. V slučaju, da prijavljeni član ne letuje, se mu vrne 400—Din od plačane vsote 500—Din za stan in hrano!

Kolonija Velaluka bo stalna kolonija. V projektu je tekem časa druga kolonija na Bledu, a tretja v Erceg Novem.

U. F. S. šteje letos 90 članov in ima po prvem letu preko 10.000 Din. Zelje U. F. S. se iznosi ministru prosvete in prometa.

Z željo, da bi ideja U. F. S. pronikla v vse vrste jugoslovenskega in češkoslovaškega učiteljstva, je gl. pov. zaključil I. kongres U. F. S., poudarjajoč, da se bo vršil II. kongres U. F. S. po pravilih U. F. S. l. 1932., ko bo jubilarina 10letnica fer. ideje pri učiteljstvu. Po kongresu je bil prisrčen animiran večer s plesom in petjem.

Učiteljski pevski zbor UJU.

—pev Pevski tečaj za moški zbor se bo vršil v soboto 20. in v nedeljo 21. septembra v Ljubljani v Glasbeni Matici. Spored: 20. od 8. do 11. in 15. do 18. ure, 21. od 8. do 11. ure. Tečaj je obvezen za vse člane pevskega zbora in se bodo upoštevala le v naprej poslana opravičila. Dokažite tudi, tovariši, da pojmuje te društveno disciplino tako kot tovarišice. Istočasno vabimo nove tovariše, ki imajo veselje in sposobnost, da pristopijo k zboru ter se udeležijo napovedanega pevskega tečaja. — Odbor.

**Naročajte vsa
iskarska dela**
za društva, šole, uradno itd.
v Učiteljski tiskarni
v Ljubljani, Franciškova 6